JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA KUMALIZA ELIMU YA MSINGI

05 **MAARIFA YA JAMII**

Muda: Saa 1:30 **Jumatano, 10 Septemba 2014 asubuhi**

Maelekezo

1. Karatasi hii ina maswali **hamsini (50)**.

2. Jibu maswali **yote**.

3. Soma maelekezo yote yaliyoko katika **karatasi maalum (OMR)** ya kujibia na kujaza taarifa zote.

4. Andika **Namba yako ya Mtihani** kisha **weka kivuli** kwenye **tarakimu** za namba hiyo mahali panapohusika kwenye karatasi yako ya kujibia.

5. **Weka kivuli** katika herufi ya jibu sahihi kwa kila swali katika karatasi yako ya kujibia uliyopewa, kwa mfano kama jibu sahihi ni A weka kivuli kama ifuatavyo:

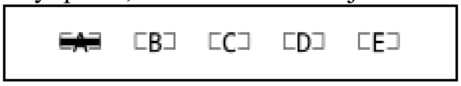

6. Ukigundua kuwa herufi uliyowekea kivuli **si jibu sahihi** futa kivuli hicho kwa umakini kwa kutumia **kifutio safi** kabla ya kuweka kivuli katika herufi mpya.

7. Tumia **penseli ya HB** tu.

8. Simu za mkononi **haziruhusiwi** ndani ya chumba cha mtihani.

maktaba.tetea.org
TETEA

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

Chagua jibu sahihi kisha **weka kivuli** katika herufi ya jibu hilo kwa kila swali katika karatasi ya kujibia uliyopewa.

1. Ni ugonjwa upi kati ya magonjwa yafuatayo huenzwa na inzi na mende?
   A Tetekuwanga B Kuhara C Kifaduro
   D Utapiamlo E Homa ya matumbo.

2. Kipi kati ya vifuatavyo hakimo katika mfumo wa damu?
   A Bronkioli B Valvu C Auriko D Kapilari E Ateri.

3. Ni lipi kati ya yafuatayo unatakiwa kuzingatia kabla ya kumhudumia mgonjwa wa UKIMWI?
   A Kuvaa nguo safi B Kunawa kwa sabuni C Kuvaa glovu
   D Kusali E Kumpumzisha.

4. Maji safi na slaama yana sifa ipi kati ya zifuatazo?
   A Yaliyotoka kwenye visima
   B Yaliyowekwa kwenye mtungi na kupoa
   C Yaliyochujwa na kuwekwa kwenye chombo safi
   D Yaliyochemshwa, kuchujwa na kuwekwa kwenye chombo safi
   E Yasiyo na wingi wa magadi soda.

5. Ugonjwa upi kati ya magonjwa yafuatayo hauna chanjo?
   A Kifua kikuu B Pepopunda C Surua D Kifaduro E Trakoma.

6. Hewa inayotumiwa na mimea kutengenezea protini ni
   A kabondayoksaidi B haidrojeni C oksijeni D naitrojeni E gesi asilia.

7. Kiasi cha maji kinachopotea katika mimea kinaongezeka kutokana na kuwepo kwa hali ipi katika mazingira?
   A Joto na unyevu B Unyevu na mwanga
   C Upepo na mionzi ya jua D Mawingu na upepo
   E Unyevu na upepo

8. Watu wanaweza kusababisha mmomonyoko wa udongo iwapo watafanya moja kati ya yafuatayo:
   A Watakata miti B Wataweka mbolea kwenye udongo
   C Watapanda nyasi D Watatengeneza matuta kukinga mteremko
   E Watapanda miti.

9. Kilimo, ufugaji na uchimbaji madini ni shughuli zinazofanywa na binadamu na zote hutegemea
   A mito B chemichemi C ardhi D umwagiliaji E upepo.

10. Kinyonga hujibadili rangi mara kwa mara ili hali hiyo imsaidie katika
    A kujipatia chakula B kupumua C kuzaa
    D kuona maadui E kujilinda.

11. Hatua za ukuaji wa mende ziko ngapi?
    A Mbili B Tatu C Nne D Tano E Sita.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

12. Yupi kati ya wafuatao hana uti wa mgongo?
A Buibui B Popo C Paka D Binadamu E Kuku.

13. Moja ya kazi ya misuli mwilini ni
A kuzuia damu isitoke
B kusababisha mijongeo anuwai
C kutengenezea chembe nyekundu za damu
D kushikilia meno
E kusafirisha damu mwilini

14. Mifupa ya binadamu imeungana ili
A kuizuia isivunjike
B kuifanya ilingane
C kuiwezesha kupinda kwa urahisi
D kuunda umbili la mwili
E kuifanya inyooke.

15. Ni nini kati ya vifuatavyo hupinda kinapotoka midia moja kwenda midia nyingine?
A Upinde wa mvua
B Mistari sambamba
C Mwale wa mwanga
D Fokasi za lenzi
E Mwale na fokasi za lenzi.

16. Katika spektramu ya mwanga, rangi ambayo hupinda mapema kuliko zote ni
A nyekundu
B manjano
C hudhurungi
D bluu
E urujuani.

17. Chunguza Kielelezo Namba 1 kinachoonesha sehemu ya ndani ya mbegu ya harage.

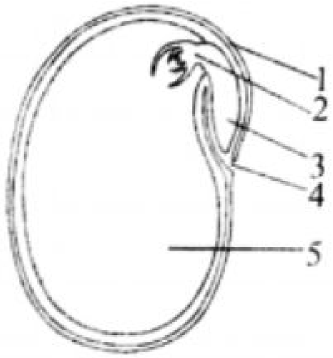

Kielezo Na. 1

Ni sehemu ipi inahusika na kulinda mbegu isiharibiwe na wadudu waharibifu au mabadiliko ya jotoridi?
A 2 B 3 C 5 D 4 E 1.

18. Anga inaonekana kuwa na rangi ya bluu kwa sababu
A hewa na maji ni ya bluu
B rangi nyekundu inatawanyika zaidi kuliko rangi ya bluu
C uwezo wa kuona hupungua
D rangi ya bluu hutawanyika zaidi kuliko rangi nyingine
E wakati wa kuzama jua huonekana njano

19. Ni kipi kati ya vifaa vifuatavyo hakitumii sumaku?
A Kipaza sauti
B Simu ya mezani
C Redio
D Simu ya mkononi
E Pasi ya umeme.

20. Kizio cha kazi ni
A Kilogramu B Nyutoni C Tani D Jouli E Gramu.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

21. Katika utaratibu wa kawaida, hatua ya kwanza ya kuzingatia wakati wa kufanya jaribio la kisayansi ni
A kuanza jaribio B kukusanya data C kubainisha tatizo
D kuchambua data E kutafsiri matokeo.

22. Hatua ya tatu katika kufanya jaribio la kisayansi ni
A kuchambua data B kutafsiri matokeo
C kuundaa na kuanza jaribio D kukusanya data
E kubainisha tatizo.

23. Bahati aliweka karatasi ya litmasi nyekundu kwenye kemikali isiyojulikana. Rangi ya karatasi hiyo ilibadilika kuwa bluu. Hii inaonesha kuwa kemikali hiyo ilikuwa na
A tindikali B majivu C maji
D mafuta E spiriti.

24. Matokeo ya jaribio yanaweza kujitokeza katika hali mbili tofauti nazo ni
A Kweli au si kweli
B Yaliyochamuliwa na yasiyochambuliwa
C Yenye maswali na yasiyo na maswali
D Matokeo ya awali na matokeo ya kati
E Matokeo ya awali na matokeo ya mwisho.

25. Nini kitatokea ikiwa ncha za sumaku za KASKAZINI na KASKAZINI zikikaribiana?
A Zitavutana kwa nguvu B Zitavutana kuelekea upande mmoja
C Zitakwepana D Hakuna kitakachotokea
E Zitavunjika.

26. PQ ni rula mbayo ina urefu wa nusu meta. Mzigo wa uzito wa gramu 20 umewekwa kwenye P umbali wa m 0.1 kutoka kwenye egemeo. Iwapo mzigo M utawekwa kwenye Q umbali wa m 0.4 kutoka kwenye egemeo, nini uzito wa mzigo M ikiwa rula iko kwenye mizama iliyo sawa?
A Gramu 4 B Gramu 10 C Gramu 5
D Gramu 2.5 E Gramu 25

27. Dhana ya kuakisika kwa mwanga inadhihirika katika mojawapo ya vifaa vifuatavyo:
A Hadubini B Televisheni C Saa D Balbu E Miwani.

28. Chunguza Kielelezo Namba 2 kinachoonesha sakiti ya umeme yenye balbu zilizoungwa sambamba kisha jibu swali linalofuata.

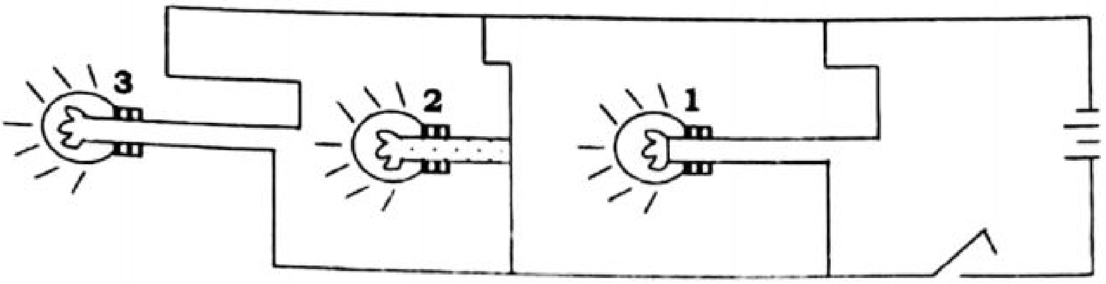

Kielelezo Na. 3

Kutatokea nini kama balbu namba 2 ikiungua? Balbu namba
A 3 tu itaendelea kuwaka B 1 na 3 zitaendelea kuwaka C 1 tu itaendelea kuwaka
D 1 na 3 zitaungua E 3 itaungua

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

29. Kuwepo kwa viumbe hai, maji na hewa ni sifa za sayari ipi kati ya zifuatazo?
A Mirihi B Sumbula C Zuhura D Dunia E Sarateni.

30. Mhimili wa dunia umeinama katika nyuzi zipi?
A 60 B 18½ C 33½ D 25½ E 23½.

31. Ni kipi kati ya vifuatavyo huzunguka dunia kuanzia magharibi kuelekea mashariki?
A Jua B Nyota C Mwezi D Vimondo E Sayari.

32. Mtu aliyepata uvimbe katika tezi ya shingo (goita) ana upungufu wa madini gani?
A Kalsiamu B Ayodini C Potasiamu
D Fosforasi E Madini ya chokaa.

33. Chunguza kwa makini Kielelezo Namba 3 kisha jibu swali linalofuata:

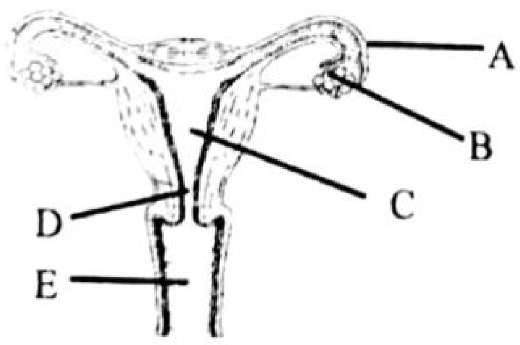

Kielelezo Na. 3

Herufi ipi inawakilisha uterasi katika Kielelezo hicho?
A *C* B *D* C *E* D *A* E *B*.

34. Mojawapo ya kazi za mifupa ni kutengeneza
A chembe sahani za damu B plasma ya damu
C chembe nyeupe za damu D chembe nyekundu za damu
E chembe za kugandisha damu.

35. Uhuru ana tatizo la kumeguka meno na udhaifu wa miguu. Ni aina gani ya vyakula utamshari atumie ili aweze kutatua tatizo hilo?
A Madini ya ayani B Madini ya fosforasi C Madini ya kalsiamu
D Madini ya ayadini E Vitamini K.

36. Ahadi alipoulizwa swali la sayansi kuhusu kupatwa kwa jua, alifikiri kwa muda kabla ya kutoa jibu sahihi kwa mwalimu. Je ni sehemu gani ya ubongo aliyotumia kujibu swali hilo?
A Ubongo wa mbele B Ubongo wa nyuma
C Ubongo wa kati D Ubongo wa mbele na nyuma
E Ubongo wa kati na nyuma.

37. Kazi ya uti wa mgongo katika mfumo wa fahamu ni
Kokotoa eneo liliofunikwa na doti katika kilometa ikiwa kipimio ni 1:100000
A kushughulikia matendo yasiyo ya hiari
B kushughulikia matendo ya hiari
C kuratibu mijongeo katika mwili
D kuufanya mwili uwe na umbo lake halisi
E kupeleka taarifa kwenye mfumo wa fahamu wa kati.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

38. Kupwa na kujaa kwa maji baharini na katika maziwa makubwa husababishwa na
   A dunia kulizunguka jua
   B dunia kujizungusha katika mhimili wake
   C kupatwa kwa mwezi
   D kupatwa kwa jua
   E nguvu ya uvutano kati ya dunia na mwezi.

39. Katika hali ya kawaida kutu ni matokeo ya ungano la kikemikali baina ya
   A shaba, maji na oksijeni
   B sodiamu, maji na oksijeni
   C kalsiamu, maji an oksijeni
   D chuma, oksijeni na maji
   E maji, oksijeni na potasiamu.

40. Mboga za majani na matunda husaidia kutengeneza
   A chembe hai nyekundu za damu
   B chembe hai nyeupe za damu
   C chembe sahani za damu
   D plazima ya damu
   E uroto mwekundu wa damu

41. Njia zifuatazo zinafaa kuhifadhi chakula **isipokuwa**
   A kuoka
   B kutumia asali
   C kukausha
   D kutumia chumvi
   E kutumia maji.

42. Zifuatazo ni aina za virutubisho vya vyakula **isipokuwa**
   A madini ya chumvi
   B vitamini
   C maji
   D protini
   E kabohaidreti.

43. Ni chakula kipi kinaweza kuhifadhiwa kwa jokofu – gandishi?
   A Matunda na mboga za majani
   B Mboga za majani na nafaka
   C Samaki na matunda
   D Nyama na samaki
   E Nyama na nafaka.

44. Ugonjwa unaosababishwa na ukosefu wa madini ya chuma mwilini ni
   A mategе
   B kwashakoo
   C upungufu wa damu
   D unyafuzi
   E beriberi

45. Chunguza kwa makini vyakula vilivyooneshwa katika Kielelezo Namba 4 kisha jibu swali linalofuata.

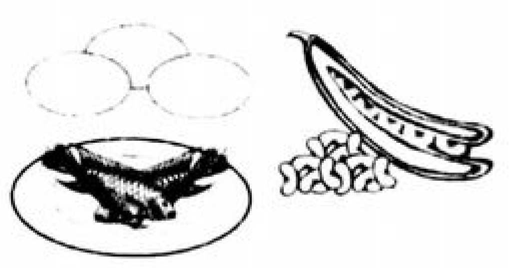

Kielezo Na. 4

Kazi ya vyakula vilivooneshwa katika Kielelezo Na. 4 ni
   A kujenga mwili
   B kuupatia mwili nguvu
   C kulinda mwili
   D kuupatia mwili joto
   E kujenga mifupa.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org

46. Samaki aliye ndani ya maji huonekana yuko karibu na uso wa maji kumbe yuko chini zaidi kwa kuwa

A samaki hatulii sehemu moja ndani ya maji
B maji huwa yametulia na ni masafi
C kina cha maji hupunguzwa na miale ya mwanga
D magamba yake humfanya aonekane kwa urahisi
E miale ya mwanga hupinda ndani ya maji.

47. Mlishano wa chakula ulio sahihi ni

A tai→nyasi→chui→mbuzi
B nyasi→tai→chui→mbuzi
C chui→tai→nyasi→mbuzi
D nyasi→mbuzi→chui→tai
E tai→chui→mbuzi→nyasi.

48. Sehemu kuu tatu za mfumo wa damu ni

A ateri, veini na kapilari
B damu, moyo na mapafu
C damu, mishipa ya damu na moyo
D mishipa ya damu, moyo na valvu
E moyo, aota, na ateri

49. Binadamu anapofanya uchunguzi wa kisayansi hutumia milango ya fahamu ifuatayo:

A Ulimi, macho, pua, ngozi, masikio
B Ubongo, pua, macho, neva za fahamu
C Ubongo, pua, masikio, macho, ngozi
D Ubongo, ulimi, macho, ngozi, masikio
E Macho, ngozi, masikio, neva za fahamu.

50. Homoni zipi zikipungua mwilini kutakuwa na kasoro katika mfumo wa uzazi wa mwanamke?

A Pituitari na insulini
B Estrojeni na projesteroni
C Thairoksini na pituitari
D Estrojeni na insulini
E Thairoksini na estrojeni.

Find this and other free resources at: http://maktaba.tetea.org